

Hofjesconcerten trekken steeds meer publiek

'Zingen als een bloem die opengaat'

Ondanks een mager juni-zonnetje brachten de hofjesconcerten van de Koorbiënnale aardig wat volk op de been. Er traden deze keer opvallend veel koren buiten Haarlem op.

> Popkoor Bloom geeft ze van katoen in Proveniershof

Zoals vocaal ensemble Photonen uit Amsterdam, die volgens een aantal bewoonsters van het Frans Loenenhofje om twaaf uur veel meer publiek had verdiend. Een uur later zongen daar, voor het oog van de camera van John van der Wal van het Haarlemse YouTube-kanaal www.023tvonline.nl, zeven dames uit Egmond aan den Hoef. Vier van oorsprong Russische vrouwen zongen er samen met drie Nederlandse vriendinnen romantische Russische chansons.

In de Proveniershof 'kon' popkoor Bloom uit Noordwijkerhout 'het niet alleen' (De Dijk). Dit twintigkoppige koor liet zien

waarom zingen zo geweldig is. Het is loskomen van jezelf en opgaan in het moment. Zoals een bloem die opengaat. Popkoor Close-up uit Alkmaar deed er daarna nog een schepje bovenop. Hun close harmony onder leiding van de Haarlemse dirigent Pepijn Lagerwey was

met fraaie arrangementen en spannende geluidseffecten van grote klasse.

Vijfhoekster Ingrid Prins, toeschouwer en zelf dirigent van maar liefst vijf koren, wist het geheim: 'Je komt niet zomaar op dit koor'. Bekijk het filmpje op:

www.haarlemse-hofjeskrant.nl

Op eigen benen

De hofbewoonster van nu is al-lang niet meer de oude vrijster van toen. Een steeds groter deel is moeder en zelfs grootmoeder.

Het is een ander soort, zei een bewoonster laatst. Daarmee bedoelde ze dat de meeste vrouwen overdag druk zijn met werk – betaald of vrijwillig – met hobby's en vrienden buiten de deur. Ja, ook in hun vrije tijd zitten de moderne hofdames niet stil. Zo fietste hofbewoonster Ciska deze zomer in negen weken tijd maar liefst 4750 km. Soms waren de

bergen gruwelijk steil, mailde ze. Wil uit het Wijnbergshofje liep in zes weken 800 km van de befaamde pelgrimsroute, te weten het stuk van de Pyreneeën naar Santiago de Compostela.

De vrouw die haar hele leven alleen maar zorgt, bestaat niet meer. Op eigen benen staan scheidt bovendien nieuwe kansen.

Willem Brand

Schutters Sint Joris terug op kloostergrond

Foto: Ab Laanbroek

> Frans Hals - rechts - voert schutters aan

In het jaar van Frans Hals was de schutterij van Sint Joris even terug op het vroegere schuttersveld, waarop ooit de nonnen van Sint Michiel hun moestuintje hadden. Het is de huidige tuin van de Proveniershof, die toe is aan een grondige opknappbeurt. Lees verder op pagina 2.

Pronken met uurwerken

Thema van de Open Monumentendagen, die plaats zullen vinden op 14 en 15 september, is Macht & Pracht. Een handgemaakt uurwerk was in de 18de eeuw ongetwijfeld een kostbaar bezit en iets om mee te pronken. De regenten van de hofjes van Staats en Noblet – één bestuur vormend – gaven er hun hofjes én zichzelf aanzien mee.

Daan Kerkvliet van de Stichting Tot Behoud van Torenuurwerken

In 1732 werd in het hofje van Staats een uurwerk geïnstalleerd en in 1761 in het hofje van Noblet. Of de hofdames toen klok konden kijken, was de vraag. De duurste, die van Staats, had ook een slag-

werk en tellen was een stuk eenvoudiger. In Hofjeskrant 21 staan we uitgebreid stil bij de uurwerken in drie Haarlemse hofjes. Het Zuiderhofje kreeg in 1906 een mechanisch uurwerk.

In bijna alle liefdadigheidshofjes hangt in de hal of in de regentenkamer een regentebord met daarop een illustratie rijtje namen van bestuursleden door de eeuwen heen.

Bewonersbord onthuld

Op 28 juni werd in de tuinkamer van het hofje Codde en Van Beresteyn een bewonersbord gemaakt door kunstenaar Marieke van Diepen onthuld. Uniek door zijn vorm en zo goed als zeker het eerste bewonersbord in hofjesland. Zie verslag op pagina 3.

> Met erfenis van tante Bep Duineveld

Tuin toe aan opknappbeurt

Steevast wordt de voormalige schutterstuin in de Proveniershof door de afdeling Groen op de investeringslijst geplaatst. Om er ook elk jaar bij de begrotingsbesprekingen te worden afgehaald.

Medewerker Daan de Wilde, die jarenlang voor de gemeente diverse hoftuinen in onderhoud had, wil het liever niet zeggen.

Maar groen is helaas vaak een sluitpost. Natuurlijk heeft hij wel een plan, de eerste stap zou zijn om met de bewoners en Ymere in overleg te gaan. 'Een aantal bomen zoals de plataan, de kastanje en de vleugelnoot is in de halfwasfase. Die zijn nog niet volwas-

sen en groeien nog door. Eigenlijk zijn die in volgroeide staat te groot voor het hofje. Ze halen een hoop licht in de huizen weg.' Zijn voorstel is dus om die relatief jonge bomen te verwijderen. De beplantingsvakken aan de zijkant zouden naar het midden verplaatst kunnen worden. Tenslotte ziet De Wilde liever een mooi sierhekwerk in plaats van een haag. Die haag is voor een aantal bewoners een doorn in het oog.

Twee rode beuken in Proveniershof De symboliek in het schilderij van Eduard Verboog

In opdracht van het Burgerlijk Armenbestuur dat in het Proveniershuis gehuisvest was, schilderde Eduard Verboog in 1931 de Proveniershof. In de ogen van eigenaar Joop van Haasteren meer dan een zomers beeld, waarin de symboliek van de Vrijmetselaars en Rozenkruisers verwerkt is.

De Armezorg had onder meer als taak om werklozen van een uitkering te voorzien. Op 2 september 1931 nam wethouder Heerkens Thijssen in aanwezigheid van het ambtelijk personeel van de Dienst van de Armezorg afscheid. Als blijk van dank en vertrouwen voor hetgeen hij als voorzitter had gedaan, werd hem als aandenken een schilderij aangeboden. Joop van Haasteren kocht dit schilderij tien jaar terug bij kunsthandelaar Heerkens Thijssen, de kleinzoon van de wethouder! De vraag dringt zich op of Verboog er een speciale bedoeling mee heeft gehad.

Van Haasteren vindt van wel. 'Verboog was vertraurd met de symboliek van de Vrijmetselaars en Rozenkruisers. Het pad waarop de beschouwer staat, heeft de vorm van een winkelhaak, het symbool voor gerechtigheid. De stammen staan voor de

zuilen 'kracht' en 'wijsheid'. De witte sokkel als kubus vormt de ideale bouwsteen voor de tempel van Salomo, ofwel de harmonische samenleving. Verder lijken er juist boven de boom de passer en de winkelhaak uit te komen. De passer staat voor de overweging.'

Verrassend is verder dat er op de voorgrond twee rode beuken staan. Beide zijn inmiddels geveld. Te hopen is dat de harmonie nu niet verdwenen is.

Van moestuin tot handboogschietbaan

Net zo beroemd als Frans Hals worden. Wie weet wil die jongen op de foto dat wel. Hij kijkt nieuwsgierig naar het werk van de oudere man naast hem. In de verte het onderwerp, de Sint Joris schutterrij.

Op de plek waar in de 16de eeuw ook daadwerkelijk de schietbaan van handboogschutters van Sint

Joris! De Prins van Oranje had hoogstpersoonlijk het terrein van het vrouwenklooster Sint Michiel uit 1414 toegewezen aan de stad als vergoeding voor de schade tijdens het beleg van Haarlem.

Omdat de gebouwen niet voldeden, kreeg stadstimmerman Pieter Pieterszoon de opdracht een doelengebouw te ontwerpen. Boven de poort was een beeld van Sint Joris te paard, die met zijn lans de draak doorsteekt. In de grote zaal vergaderde de schutterrij.

Foto: Ab Laanbroek

> 'Schildergeschied' in Provenierstuin

> In 1735 was de Provenierstuin à la Versailles het paradeplein van het stadsbestuur, Vincent van der Vinne legde dat prachtig vast (meer weten over het schilderij? ga naar www.haarlemse-hofjeskrant.nl en klik via balk op 'De kranten' en ga naar Hofjeskrant 12)

Fleur's tiffany-atelier op zolder

Op zolder heeft Fleur Mulder, bewoonster van de Proveniershof, haar tiffany-atelier. Drie snijmachines, een zaagmachine, honderd soorten glas, boeken met patronen en heel veel eigen werk. 'Ik ben soms verliefd op een stuk glas.'

'Ik ben geen kunstenaar, maar versta het ambacht en kan mijn gevoel erin kwijt. In de moeilijkste tijd van mijn leven heb ik mijn mooiste dingen gemaakt. Toen vlogen de uren om.' Elke dag is Fleur aan het 'tiffanyen'. Doorde-weeks geeft ze les en doet opdrachten.

Tiffany is veel vloeiender dan glas-in-lood. 'Iemand die goed is, smokkelt niet met de lijntjes. Persoonlijk houd ik van dikke lijnen. Joh, er zijn zoveel dames die verslaafd zijn.' Het vingerhoedskruid uit de hofstuin is een favoriet onderwerp. 'Die kelken zijn prachtige bijenhuisjes.'

'Je hebt honderd soorten glas: spectrum, daar begin

> Fleur: 'Verliefd op een stukje glas'

meer laagjes glas of hoe onregelmatiger, des te moeilijker' - moet elk stukje geslepen worden. Dan gaat er een foilbandje omheen, speciale fluxvloei-stof en kan er met tin gesoldeerd worden. Tot slot krijgt de tin een kleurtje (koper of zwart!) en wordt een bijpassend ophangstelsel gemaakt.

Honderden, duizenden patronen heeft Fleur in huis. Ansichtkaarten worden bij de kopieerwinkel uitgegroot. Behalve blote vrouwen maakt ze net zo makkelijk Nijntje of Micky Mouse.

Fleur geeft van maandag t/m zaterdag les van 10.15 tot 13.00 uur en van 13.00 tot 15.30 uur. Info: 5383323

je mee, want het snijdt het makkelijkst, barok, waterglas, bull's eye, granietglas, het gewolkte uroboros en mijn favoriet confettiglas. Uren kan ik wakker liggen van het soort glas en de kleurkeuze. Ik begin met één kleur en ga dan opbouwen.'

Gevoel en geduld, daar kom je met tiffany ver mee. Na het snijden op patroon - 'hoe

Hofje Codde en van Beresteyn krijgt uniek hofjesbewonersbord *Uit de erfenis van een zonderlinge dame*

Dat tante Bep Duineveld in haar werkzame leven dienstbode was, paste helemaal in haar straatje. Een schoon en opgeruimd huis was voor haar prioriteit nummer één. Ruim twintig jaar woonde ze in het hofje Codde en Van Beresteyn. Dertien jaar na haar overlijden werd er dankzij haar erfenis een bijzonder bewonersbord onthuld.

Aanwezig bij de onthulling waren de achttien hofbewoonsters, de zes regenten, Marieke van Diepen – kunstenaressen en maker van het bewonersbord – en familie en vrienden van tante Bep. Daarbij ook Willem van Zuijlen die de erfenis afwikkelde en vanaf het begin samen met zijn vier jaar geleden overleden vrouw Corrie had besloten om het geld aan het hofje te schenken. Het duurde zo lang omdat de notaris toestemming nodig had van familie in Canada.

Het hofjesbestuur wilde het geld van Bep symbolisch ten goede laten komen aan de

Prettig oud worden

Het hofje Codde en Van Beresteyn voldoet het meest aan het traditionele hofjesprofiel. De dames wonen er om niet en de gemiddelde leeftijd ligt rond de 75 jaar.

Onlangs vierden drie dames er tegelijk hun 90ste verjaardag. Medehofgenoot Louis Koster schreef de rest van dit stukje en maakte ook de foto. Alle drie zijn nog actief en vooral opgewekt. Nel is tevreden met het leven wat ze achter de rug heeft. Ze geniet van de hofstuin en van de hofgenoten die ze af en toe buiten spreekt. Dat geldt ook voor An. Zij versiert haar voortuin met prachtige planten. Roos zien we niet zoveel in de tuin. Ze heeft het te druk met kaarten maken voor een goed doel. Zij is de enige van de drie dames die nog fietst! Menig hofdame tekent ervoor om zó oud te kunnen worden.

bewoonsters. Regentes Iesje Vermeulen achterhaalde in het Noord-Hollands Archief alle namen met bijbehorend huisnummer van mensen die sinds 1969 in het hofje hebben gewoond. Dit was een hele puzzel. Marieke van Diepen maakte een plattegrond met achttien woningen van waaruit elk een ketting van gekleurde huisjes hangt. Net zoveel huisjes als bewoners sinds 1969.

Het idee van de ketting kreeg Marieke door het familiewapen van Van Beresteyn, een jong varken aan een ketting. Elk huisje draagt de naam van een bewoonster, prachtig uitgefreesd in Morpheus-letters. Alle randen zijn met bladgoud versierd. Het huisje van tante Bep is terecht helemaal van goud.

Essenhofje verliest twee markante bewoners

In korte tijd verloor het Essenhof twee markante bewoners: de oudste bewoner Jeltje Zwaanswijk (97) overleed een paar maanden voor columnist Ko van Leeuwen (70).

Die twee waren goede vrienden, weet kapper Frits Franken van de Gasthuissingel. 'Elke vrijdagmorgen was het vaste prik, dan kwam Jeltje langs. Soms met Ko. Als hij dan vroeg of er koffie was, dan zei Jeltje: Zet zelf maar. En dat deed Ko dan.'

Ko was naast zijn vrijwilligerswerk als binnenvader van het Essenhof vooral toneelregisseur en columnist. Voor dat laatste zat hij door zijn vele contacten, zo leek het, nooit verlegen om een onderwerp. Zo maakte hij met Gildegids Thon Fikkerman talloze wandelingen. Natuurlijk deden ze ook vaak hofjes aan.

Voor het Essenhofje werd Ko gevraagd om bij het 140-jarig jubileum in 2006 een boek te schrijven. Tijdens een gesprek hierover met regent Job Thöne, liet Ko vallen dat hij op zoek was naar een woning. Of er geen plek was in het hofje, de bewoners kende hij inmiddels al dankzij de gesprekken!

Zijn debuutrede tijdens een bewonersvergadering als meneer Haas, de oprichter van het Hof, was een geweldige binnenkomer, vond buurvrouw Atie de Ruiter. 'Hij nam de regenten op de hak, de tranen liepen me over de wangen.'

> Tijdens een hofstuinfeest in 2007 met Freddie Kuiper

Ko was geknipt voor de rol van regelaar. De Ruiter: 'Hij was attent en gastvrij. Je mocht hem alleen niet tijdens het ontbijt storen. Jeltje bracht hij als het sneeuwde met de auto naar de kapper.' Thöne: 'Een mensensmens die vriendelijk maar, indien noodzakelijk, ook duidelijk de regie voerde.'

Op 1 april, Eerste Paasdag, scheen de zon en vielen er sneeuwvlokken. Die dag zag ik Ko voor het laatst. 'Je verliest een medewerker' was het eerste wat hij zei. Ja, een hele bijzondere. We zullen hem én zijn humorvolle bijdragen als columnist voor de Haarlemse Hofjeskrant zeer missen.

Monumentendagen: klucht in hofje

Muzikaal spektakel!

> Op zaterdag 14 september speelt toneelgroep J.J. Cremer vanaf 13.30 uur in het Frans Loenenhofje een aantal malen de klucht 'De drie bultenaren'. De entree is gratis.

Anton Feije stopt er echt mee

Maar liefst 46 jaar lapt hij de ramen van het Zuiderhofje. Eind 2012 zette Anton Feije (81) er een punt achter. Voor de Hofjeskrant gaat hij op een zeldzaam mooie dag in mei nog even terug. 'Toch niet, terug van weggeweest?' vraagt een hofdame.

Ik was in 1967 net begonnen met de glazenwasserij. Opzichteres mevrouw Van Es zag mij in de straat bezig. Of ik niet in het hofje de ramen wilde lappen. Nou graag!, steekt Anton van wal. 's Winters ging hij met de bus, 's zomers op de fiets vanuit Haarlem-Noord. Van huis nam hij alleen spons en wisser mee. 'Bij mevrouw Besse, die nu in zorgcentrum Nieuw-Delftweide woont, ging ik altijd op de koffie. Ik heb hier tot mijn 80ste met veel plezier gewerkt. Maar ja, je moet er een keer een punt achter zetten, hè?'

In het Zuiderhofje neemt kleinzoon Sander nu de honneurs waar. Hij is in dienst bij Antons zoon René die een schoonmaakbedrijf heeft. Zeven jaar deed Anton ook nog de Proveniershof. Dat hield op, het Zuiderhofje niet. Hij maakte drie opzichteressen mee en deelde lief en leed. 'In de jaren zeventig en tachtig kwam je altijd iedereen tegen. Nu zijn er dames die over-

dag werken. Ik zou hier best willen wonen. Maar ja, in de Doopsgezinde hofjes zijn alleen vrouwen welkom. Ik zeg altijd: het huis moet mij dienen. Als ik het huis dien, moet ik eruit.'

> Anton wil dolgraag in hofje wonen

Hofjeswerk van Otto Schilling

Naast medewerker van het Frans Hals Museum en De Hallen is Haarlemmer Otto Schilling portretschilder. Voor de Haarlemse Hofjeskrant maakte hij een aantal aquarellen en inkttekeningen. Zijn laatste bijdrage, een aquarel van het in 1763 verdwenen Sint Annahofje, stond in de vorige Hofjeskrant.

Van 2000 tot 2005 had Otto Schilling in het Proveniershof een atelierruimte. 'Ik zat er boven de opslag van restaurant De Wandelaar en keek uit over het Nieuwe Kerkplein. Een nadeel was dat het plafond nogal laag was en dat boven me de ketel stond die het hele hofje verwarmde. In de winter sloeg die ketel om de paar minuten aan en dan was het alsof er een vliegtuig over-

kwam. Ik heb toen een cd-speler en cd's van watergeluiden aangeschaft. Zo kon ik dat geluid neutraliseren met een ruisende zee of een waterval.'

Het toeval wil dat Otto's werkgever, het Frans Hals Museum, vanaf 9 mei een overzichtstentoonstelling van portretten in De Hallen heeft. Helaas hangt daar geen portret van Otto bij. Schilling: 'Mijn stijl is niet vernieuwend of origineel genoeg, ik ben een

ouderwetse portretschilder en behoor ook niet tot de eredivisie. Maar ik kan genieten van hetgeen daar hangt.' Wijze woorden van een man die met zijn portretten in honderden huizen hangt. Ook in dat van Fred Rosenhart, die in de persoon van Frans Hals dit Frans Hals-jaar menig feestje opluisterde en die Otto natuurlijk als de oude meester 'himsel' heeft geportretteerd.

Hofje van Buret, aquarel

'Je blik gaat zich meer focussen op onderdelen. Je ziet in het verkleurde hout van het bankje en de verroeste pomp de sporen van de tijd. Ik zat daar te werken in een dreigende onweersachtige sfeer. Door een windvlaag waaide mijn ezel om en ging de parasol aan gort.'

Anthonie- en Gasthuys hofje, aquarel

'Ik was die warme zomerdag niet de enige gast. Er was ook een glazenwasser, een aparte vogel. Die vroeg zich af of ik nog iets spannends achter die ramen kon tekenen.'

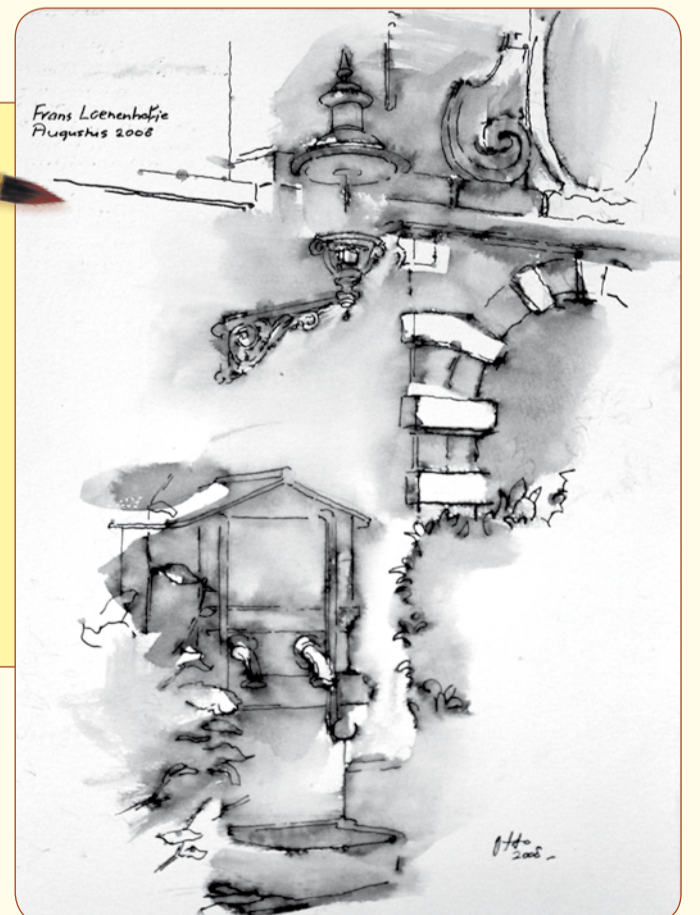

Proveniershof, inkt

'Het enige werk aan de hand van foto's, dat geeft vrijheid om te componeren. Het is een combinatie van elementen die je in werkelijkheid niet samen ziet. De tafel met de kat is bijvoorbeeld verplaatst en ook het masker van Leonore Hiatt hangt daar niet.'

Frans Loenenhofje, inkt

'Mooi vind ik de combinatie van ornamenten, de gaslamp en de pomp, allemaal puur handwerk. Ik werd uitgenodigd door een vrouw die landschappen van Otto de Kat en Verweij had hangen. Heel sfeervol allemaal.'

Het (kinder)portret in aquarel is de specialiteit van de Haarlemse tekenaar en schilder Otto Schilling. In het Klein Heiligland 66 heeft hij zijn eigen atelier 'De Os'.

Tijdens de Haarlemse Kunstlijn heeft hij daar zijn eigen 'Petit Montmartre'. In een Franse sfeer tekent hij in een half uur een portret. Samen met beeldend kunstenares Penny Johnson organiseert hij de zomeraquarelworkshops 'Ontdek schilderachtig Haarlem'. Inlichtingen: 06-27363316 of o.a.schilling@kpnmail.nl
Alle afgebeelde hofjesaquarellen zijn (nog) te koop.

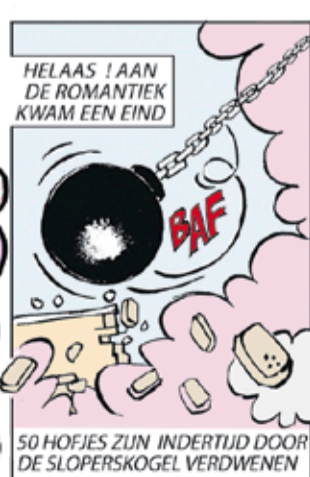
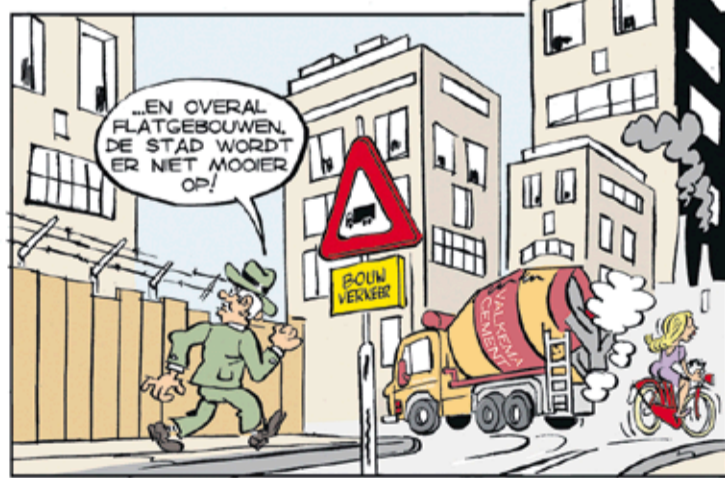
In den Groenen Tuin, aquarel

'De plek waar ik ga zitten, is puur gevoelsmatig. Maar als ik het achteraf analyseer is het de licht-donker balans en de loop van de perspectieflijnen die mijn plaats heeft bepaald.'

Hofje van Noblet, inkt

'Een statig hofje door de mooie entree. Die hagen geven de tuin een Franse uitstraling terwijl die schoorstenen een beetje Harry Potter-hoeden lijken.'

Berts grootste project

Mijn man is veel te vroeg op 47-jarige leeftijd overleden. Eigenlijk wilde ik toen met een verhuizen. Er was teveel thuis wat mij aan Bert herinnerde.

De schuur, dat was zijn hobbykamer. Daar bouwde hij zijn scheepsmodellen. Bert had een modaal inkomen en ik heb jarenlang een betrekking gehad als dienstbode. Ik draaide elke cent twee keer om, maar we hielden zelfs geld over om een houten motorjacht te bouwen. Dat was Berts grootste project.

Eigenlijk was zeilen zijn grootste hobby. Zijn mooiste periode was toen zoon Nico een botter had. De bouw van onze boot heeft toen een tijd stil gelegen. Zeilen op het IJsselmeer en de Wadden vond hij het einde. En dan 's avonds kuieren door Hoorn, Enkhuizen of Monnickendam. Dat deed ik dan weer het liefst.

Na twee jaar was het zover, heb ik zonder tranen zijn gereedschap en modellen weggegeven of verkocht en ben ik naar het hofje verhuisd. In de stad waar mijn oudste dochter woonde. Ik heb daar goed aan gedaan. Dankzij de lieve buurtjes kreeg ik langzaam maar zeker weer vat op mezelf. Ik ging naar de film en het theater en kwam weer onder de mensen.

Natuurlijk, het heeft ook zijn tegens, leven in het hofje. Het is nogal gehorig en niet iedereen ligt je. Die vele toeristen, ach die neem ik voor lief. En daar zitten soms leuke contacten tussen. Ben daarvoor zelfs een keer bij mensen in Keulen op bezoek geweest.

Eerlijk gezegd komen we zelden bij elkaar op de koffie. Dat lijkt een ongeschreven wet. Het is nogal een intiem hofje, klein dus. Erg leuk is dat de regenten zo hun best doen om voor goede sfeer te zorgen. Met Kerst is er altijd een borrel en in de zomer een barbecue. En eens in de twee jaar gaan we een week-einde naar een huis op Ameland.

Ik heb het getroffen, ook met mijn twee dochters. Die zien elkaar graag en komen omstebeurt elke week op bezoek. De erfenis is al verdeeld, hoe bijzonder is dat. Onlangs is er een monteur langs geweest om te kijken of er een traplift geïnstalleerd kon worden. Dat kan maar of ik het doe, weet ik nog niet. Ik heb er nu 25 jaar opzitten en hoef hier niet tot de laatste snik te wonen.

mevr. Annie Springer

hofjesbewoonster

Moderne fratsen in het Frans Loenenhofje

Haarlem telt zoals u weet meerdere hofjes. De meesten zijn vele jaren geleden gesticht door weldoeners en bedoeld voor min of meer armlastige vrouwen. Bewoonsters waren dankbaar en stelden zich nederig op ten opzichte van de heren regenten en hun vrouwen. Zo hoorde het nu eenmaal.

De vrouwen waren tevreden met het dak boven hun hoofd, de bedstee om te slapen, de buitenpomp voor water, de gasverlichting, een vuurtje om op te koken. De poepdozen buiten waren keurig voorzien van een deurtje en de zware poortdeur hield gespuis buiten de deur. Hoe dan ook, het was er voor begrippen van toen goed toeven..

Goed toeven is het ook in onze hofuin. Onlangs had ik er zittend op één van onze bankjes een bijzondere ontmoeting. Ineens stond ze voor me en zei dat ze ook Lysbeth heette - met een lange y dus. Ik was zo verbaasd dat ik haar een zitplaats aanbood. Verlegen biechtte ze op dat ze heel lang geleden in mijn huisje had gewoond. 'Als binnenmoeder had ik de wind er goed onder,' zei ze trots, 'Stipt negen uur 's avonds ging de poort dicht. Wie dan niet binnen was, kwam er niet meer in' Ik moet haar enigszins onthutst hebben aangekeken, maar daar trok ze zich niets van aan. 'Wat is dit voor gekkigheid allemaal, waar is de orde en de regelmaat gebleven? Die vrouwen komen gewoon net zo laat thuis als ze zelf willen. Soms blijven ze zelfs zonder eerst toestemming te vragen een hele nacht weg. En nog erger, ik zag zojuist dat er een manspersoon bij een van de huisjes naar binnen ging. De enige man die in mijn tijd dagelijks kwam, was de lantaarnopsteker.'

Ik speelde het spel maar mee en vertelde haar dat die lantaarnopsteker niet meer nodig was. 'De gaslantaarns gaan zomaar vanzelf branden wanneer het donker wordt. Moderne elektronica zorgt er nu voor dat

"Lysbeth, was op het gras, dat kan niet meer. O ja, voor ik het vergeet. Sinds kort hebben wij een robot die het gras maait en die denkt allesbehalve na."

het licht ontstoken wordt als de duisternis invalt en dat het gaslicht dooft als het weer licht wordt.' Deze ontboezeming had blijkbaar haar nieuwsgierigheid gewekt, want ineens wilde ze een heleboel van mij weten.

'Als je de hof wilt binnenkomen, hoef je alleen maar op een knop te drukken en dan gaat de deur vanzelf open. Als je dan weer naar buiten wilt, wordt het nog gekker, de deur gaat dan vanzelf open. Pure magie. De waterpomp staat er alleen nog

als curiositeit. De vrouwen draaien binnenshuis de kraan open en er stroomt koud en zelfs warm water uit. Petroleumlampen hoeven niet meer te worden bijgevuld, gewoon een kwestie van op een knopje drukken en overal floept het licht aan.'

Lysbeth schudde haar wijze grijze hoofd, echt begrijpen deed ze het geloof ik niet. 'En hoe wassen jullie?' Liesbeth keek in de richting van de zinken wastobbe, waar bloemen in stonden te pronken. Ik legde haar de geneugten van de wasmachine uit. Ze mompelde iets van malligheid. 'De tuin is prachtig hoor,' zei ze even later, 'Maar er is wel erg weinig ruimte om de was te bleken.'

'Lysbeth, was op het gras, dat kan niet meer. O ja, voor ik het vergeet. Sinds kort hebben wij een robot die het gras maait en die denkt allesbehalve na. Mocht er een jurk of blouse op het gras waaien, dan verpulvert hij die keurig netjes. Dagelijks rijdt hij een uurtje heen en weer, er komt geen zeis of grasroller meer aan te pas. Onze tuinman Elbert heeft het er maar moeilijk mee. Zoveel jaren was het maaien zijn klus en nu kan hij alleen maar op een bankje zitten toekijken, hoe deze nieuwigheid 'zijn' gras maait. Als troost hebben wij de robot Elbert de Tweede gedoopt.'

Lysbeth slaakte een zucht. 'Maar jullie hebben nog wel de zonnwijzer. En wie weet gaan al die machines stuk en moeten jullie de handjes weer laten wapperen. Máár, waar ik ook zo nieuwsgierig naar ben is of de bewoonsters van nu net zo gelukkig waren als wij 400 jaar geleden?'

Voordat ik kon antwoorden, was ze geruisloos uit mijn gezichtsveld verdwenen. Toen buurvrouw Ankie vroeg of ik soms een kopje thee wilde, had ik het hele verhaal al opgeschreven. Over modern gedoe gesproken, u kunt het nog 's teruglezen op www.haarlemse-hofjeskrant.nl en www.fransloenenhofje.nl

Liesbeth de Kat, bewoonster Frans Loenenhofje

Hofjesconcerten

Hofjesconcerten tijdens

• Popkoor Bloom in de Proveniershof

Soedarynja in het Frans Loenenhofje

de Koorbiënnale 2013

• Popkoor Close-up in de Proveniershof

Leidse lantaarnopsteker loopt in Haarlemse hofjes

Regelmatige bezoeker aan twee Haarlemse Hofjes is de Henk van den Berg uit Leiden, zonder twijfel één van de laatst overgebleven gaslantaarnopstekers van Nederland.

In Haarlem is hij het die in het Remonstrantse hofje en Frans Loenenhofje – maar óók op het Prinsenhof en het pleintje voor de Janskerk – de batterijen of de kousjes vervangt. In het Frans Loenenhofje plaatste hij dankzij bemiddeling van de heer Eggenkamp van de Rijksdienst voor Monumentenzorg in 1987 vier gaslantaarns. Hij doet dus inmiddels al 25 jaar het onderhoud.

Bevlogen vertelt de ex-monteur van elektrische straatverlichting over zijn hobby, die in 1962 begon om zijn collegagassfitters van de Stedelijke Lichtfabriek op stang te jagen. Dat is, kun je zeggen, behoorlijk gelukt. „Gasverlichting stond toen op het punt van uitsterven, er was eigenlijk niemand die deskundig was”, vertelt hij in het Frans Loenenhofje, waar

de regenten hem op handen dragen.

„Ik begon met twee lantaarns om te bouwen in een chique straat in Voorschoten. Daar staan er tussen historische huizen en lindebomen nu al jarenlang 36.” Door aandacht in de media kwam hij in contact met andere liefhebbers en groeide het aantal gaslantaarns gestaag. Zo trad hij in de voetsporen van lantaarnopstekers – meestal een bijbaantje van kleine zelfstandigen – die tussen 1845 en 1900 overal in Nederland rondliepen om met een stok de gaskraan te openen en te sluiten. Vanaf de eeuwwisseling verdwenen de lantaarnopstekers van het straattoneel, toen de gasverlichting werd voorzien van zogenaamde drukstoot- en vuurwerkautomaten en vanuit de gasfabrieken werd bediend. De (kolen)gasverlichting liep na de oorlog te-

rug toen eerst kolengas in kraakinstallaties werd vermengd met olie en propaan en kreeg in de jaren zestig de doodsteek toen ons land door de winning in Slochteren op aardgas overging.

Voor Henk is de romantiek van de gaswaakvlam blijven branden, tot enthousiasme van hofjesbewoners en regenten. In 1987 schafte het Frans Loenenhofje een oude lantaarn van hotel Funkler aan, later liet men er drie replica's bijmaken. Regent Wil van Schaik: „Maarten en ik hebben zelf nog de geul voor de gasleiding gegraven. De lantaarns zijn prachtig, het licht geeft sfeer, er kan – zoals Henk zegt – kortom geen elektrisch lichtje tegenop.”

Drie Fienen op tuinbarbecue

Al zeventien jaar traditie: de tuinbarbecue in hofje In den Groenen Tuin, geregeld door de regenten voor de bewoonsters. Nee, de regenten stonden niet zelf aan het barbecueroer. Dat laten ze al die jaren over aan slagerij en traiteur Chateaubriand uit Heemstede. De Hofjeskrant prikte een vorkje mee en proefde dat het goed was. Goed? Uitstekend!

Op de kiek drie Fienen! Tussen Fien (links) en Fientje (rechts), de vrouw van oud-regent Harry Kamphuis, Fien. De twee bewoonsters zijn – o toeval – op dezelfde dag (8 juli, psst niet verder vertellen) jarig.

 Haarlemse Hofjeskrant nu ook op Facebook!

> Martin Busker en Carin de Visser, die de steen aantrof in het pand Kleine Houtstraat 19-21

Steen Lucie hofje naar Haarlem

De vraag over 'het wie, wat, waar en waarom' wat betreft de steen van het Lucie Hofje heeft aardig wat stof doen opwaaien. Vier Haarlemmers, te weten Elly Lemmens, Bram Rietveld, René Wassenaar en mevrouw Willemsen hebben zich via archiefonderzoek ingespannen om te achterhalen of het hofje heeft bestaan en waar. Ook is de stamboom van de familie doorgespit.

Met name Willemsen, Lemmens en Rietveld hebben zich digitaal maar ook handmatig veel moeite getroost om via diverse bevolkingsregisters, kranten, familieadvertenties, archiefkaarten, woningkaarten, gezinskaarten etc. de familiegeschiedenis te ontrafelen. Bijna zeker is dat het hofje nooit in Haarlem heeft bestaan, Amsterdam is eerder een kandidaat. Ook omdat daar in het bewuste jaar 1875 een hofje is gebouwd dat naamloos is gebleven. Pogingen om contact met het nageslacht

van Lucie en zus Emilie te krijgen, hebben tot nu toe helaas niets opgeleverd. In Hofjeskrant 21 meer over de bewogen familiegeschiedenis. Goed nieuws is dat de steen begin augustus is overgedragen aan de Stichting Geveltekens Vereniging Haarlem. Hoewel waarschijnlijk is dat het hofje nooit heeft bestaan, wil Martin Busker de steen toch een plekje geven. Maar waar? In de Kleine Houtstraat, bij een hofje, bij het archief? U kunt daarover meedenken en mailen naar:

info@haarlemse-hofjeskrant.nl

Oud-Gildegids doet verdwenen hofjeswandeling

Twintig jaar geleden deed zij haar laatste hofjeswandeling als Gildegids, op 29 juni was Virginie van Ditzheyzen (80) voor één dag weer terug.

Zeven jaar ben ik Gildegids geweest, mijn specialiteit was de Vijfhoek. Daar waar de textielnijverheid in de 17de eeuw dankzij de Hugenoten heeft ge-

bloeid. Dat heeft te maken met mijn Schotse wortels. Ik woon daar in de achtertuin van een kasteel en gids ook al jaren voor de National Trust. Schotse schapenwol ging via de Zuidelijke Nederlanden naar steden als Haarlem en Leiden.'

Vlak na het uitkomen van Hofjeskrant 19 belde Virginie met de redactie. Zij wilde een wandeling over verdwenen hofjes maken. Met oude Hofjeskranten (nummers 9 en 19) zette zij voor een groep gepensio-

neerden een wandeling uit. Met in haar tas vier printjes van vier verdwenen hofjes, te weten het hofje van Lam, het hofje van de Twaalf Apostelen, het hofje van Codde en het hofje van Gratie.

Natuurlijk deed de groep ook een aantal nog bestaande hofjes aan waaronder ook het Bruiningshofje. Daar vertelde Virginie het door Marijke Kots verzonden verhaal over Malle Babbe die via een onderaards gang het hofje bezoekt.

> Virginie in het Bruiningshofje

[advertentie]

Teylers Hofje

In de bocht van het Spaarne ligt achter een imposante poort het Teylers Hofje dat werd gesticht krachtens het testament van Pieter Teyler van der Hulst. Het hofje is een ontwerp van architect Leendert Vliervant, die ook de Ovale Zaal in het Teylers Museum heeft ontworpen. De lage huisjes staan in contrast tot het monumentale hoofdgebouw. Maar het geheel oogt licht en wijs. De regentenkamer behoort tot de top honderd van mooiste historische interieurs van Nederland. Vanaf 2008 onderhoudt en verhuurt woningcorporatie Elan Wonen het Teylers Hofje. Bel voor meer informatie (023) 515 98 59 of kijk op www.elanwonen.nl.

Interieur Componist

**Kleiner wonen?
Verkoop-of verhuurklaar
maken van woning?
Verhuizen?
Nieuwe meubels?**

Bel voor ADVIES de Interieur Componist, bij Anton Smit bent u op het juiste adres. Tel. 06 - 124 262 30

Hoofdstraat 7, 2071 EA Santpoort-Noord
www.interieurcomponist.nl
info@interieurcomponist.nl

Pelgrimeren om je hoofd vrij te maken

Haar pelgrimage naar Santiago droeg Wil van Rhooon, bewoonster van het Wijnbergshofje, uit dankbaarheid op aan haar 99-jarige moeder. Zij vertrok op 12 mei, haar verjaardag en – hoe symbolisch – ook Moederdag.

In 35 dagen tijd liep Wil van Saint-Jean-Pied-de-Port in de Pyreneeën naar Santiago de Compostala. Bij terugkomst las zij in vier dagen tijd haar reisverslag aan moeder voor. 'Want als je niets opschrijft, vergeet je de fitnesses.' Elke dag stond zij om zes uur op om een uur later 'los te gaan'. De gemiddelde dagafstand lag tussen de 20 en 30 km. En, niet onbelang-

rijk, haar rugzak woog 9,5 kilo.

Wat zij zich had voorgenomen, is ook uitgekomen. 'Ik ging om los te laten, voor de natuur en de cultuur en natuurlijk ook de internationale ontmoetingen.' Negen jaar geleden werd de kiem gelegd toen Wil acht maanden in haar eentje in de Pyreneeën een bed & breakfast runde. Zij werd geraakt door de natuur en de eeuwenoude kloosters. Ze bereidde zich twee jaar voor door 15 uur per week te wandelen of te trainen.

> Wil in haar hofje met pelgrimsstaf

Wandelen is je hoofd vrij maken en je een been voor je andere zetten. 'Ik ben geen zweefteef, maar wel spiritueel. Veel mensen zeggen: dit is de reis van je leven. Het heeft me veel gebracht, het voelt of ik nog niet geland ben.' Wat ze bevestigd heeft gezien, is dat je geen dingen moet najagen. Materie dus, hoewel ze beseft dat je geld nodig hebt om zoiets te doen. Máár – zegt ze – stilte kun je overal creëren.

Trijn - ziet dat het goed was - Amen

Te midden van de schutters van Sint Joris, Frans Hals en andere 17de eeuwse gasten was daar plots in middagjapon de stichter van hofje In den Groenen Tuin, Trijn Jansdochter Amen, gechaperonneerd door haar nichtje Cornelia ten Brink.

In 1578 was Trijn op Sacramentsdag getuige van de Haarlemse None, de dag dat de protestanten de Sint Bavo Kerk binnen vielen en alles kort en klein sloegen. Cornelia: 'Een treurige dag. Filips II van Spanje vond dat maar niks en stuurde Alva om de Nederlanden weer katholiek te maken. Dat mislukte, de Oranjes wonen en wij moesten de schuilkerk in.' Trijn was blij te zien dat haar erfenis in de vorm van het hofje nog

> Trijn Amen (Jeanne) – rechts – en nicht Cornelia (Renske)

recht overeind stond, vertelde ze aan iedereen die het maar horen wilde.

Kunstenaars in Vijfhoekhofjes

Het kloppend hart van de Vijfhoekkunstroute is al jaren de Proveniershof, met in de tent dit keer een keur aan 'eetbare kunst', het thema van de achtste editie in mei.

In de tuin beeldhouwwerk van Guusje Hamelinck, Liedeke Veninga, Corrie Kerkhoff, Karel Vreeburg, Selina Post, Thea Verstraten, Kees Juffermans, Jan Heijer en Ron Felix. Hofbewoners en kunstenaars Maurice Ploem en Leonore Hatt hielden traditioneel open huis.

In het tweede Vijfhoekhofje, het Wijnbergshofje, had hofbewoonster Elisabeth van der Lek de regentenkamer met eigen werk als galerie ingericht.

Zicht op de gevelsteen

HET ANKER BIJ DE KAT is in 1967 via het Frans Hals Museum in de voormalige Brechtsteeg herplaatst. Wanneer de hand van het anker om de kat werd gelegd, dan was voor schip en zeeman de reis ten einde. De kat is hier een in het water staande meerpaal. Op de steen ligt de hand van het anker om hét symbool van huiselijkheid terwijl het haardvuur er lustig op los lijkt te branden. Aannemelijk is dat hier het huis van een gepensioneerde zeeman werd aangeduid. Aanwijzing: de plek waar dit huiselijke tafereel hangt, zou best een pittoresk poortje kunnen zijn.

Oplossing HHK 19: 'In de drie roggebroden' zijn te vinden in het fraaie trapgevelhuis Spaarne 104, hoek Gravinneesteg. Uit de meer dan twintig goede oplossingen is H.F. Kornelissen uit de bus gekomen.

> Liedeke Veninga bij haar kunstwerk

[advertentie]

Muijs

Blue Square tassen
reistas, en cross-over.

Leverbaar in diverse kleuren.

Blue Square reistas
Leverbaar in diverse kleuren.

Documententas van Giorgio Fedon

Open: ma. t/m vr. van 9.00-18.00 uur
zaterdag van 10.00 - 17.00 uur
Gedempte Oude Gracht 108
Haarlem, Tel: 023 5315513
www.muyskantoor.nl

C. den Hollander b.v.
Onderhoudscombinatie
Haarlem (023) 5356812

SCHALKWIJKERSTRAAT 29 - 2033 JC - FAX: (023) 5352800

[advertentie]

Nieuwenhuizen bv
BOUWBEDRIJF

- Verzorging aanvraag
- Nieuwbouw
- Verbouw
- Aanbouw
- Renovatiebouw
- Dakkapellen
- Badkamers
- Openhaarden

Lijnbaan 34 - 36 - Heemskerk - Tel.0251-235 996
www.bouwbedrijfnieuwenhuizen.nl

Haarlemse
Hofjes
krant **GRATIS**
meenemen!

Gratis in Haarlem af te halen: alle vestigingen van DEKAMARKT en DEKATUIN op de Vlaamseweg, VOMAR (Schalkwijk, Haarlem-Zuid en Paul Krugerstraat) en de AH-vestigingen op het Marsmanplein, Soendaplein, Raaks en Schalkwijk. PLUS Supermarkt en de Coop Compact in Haarlem-Noord. Verder VVV-Verwulft, het stadhuis, het Noord-Hollands archief, Van der Pigge, Muys Kantoor & Kado, en de bibliotheken in Centrum, Schalkwijk, Oost en Noord. Verder bij zorgcentra, o.a. Reinaldahuis, Schalkweide en Schoterhof.

In Heemstede bij VOMAR, AH, SPAR, PRIMERA De Pijp en boekhandel Blokker. In Bloemendaal bij Papyrus, de bibliotheek en boekhandel Bloemendaal.

Reacties: info@haarlemse-hofjeskrant.nl
Website: www.haarlemse-hofjeskrant.nl

De Haarlemse Hofjeskrant kwam mede tot stand dankzij financiële steun van het bestuur van de hofjes Codde & Van Beresteyn en In den Groenen Tuyn en diverse fondsen.

Oplage: 10.000
Redactie: Willem Brand
Vormgeving: Kees Reniers

HHK 21 verschijnt half januari 2014.